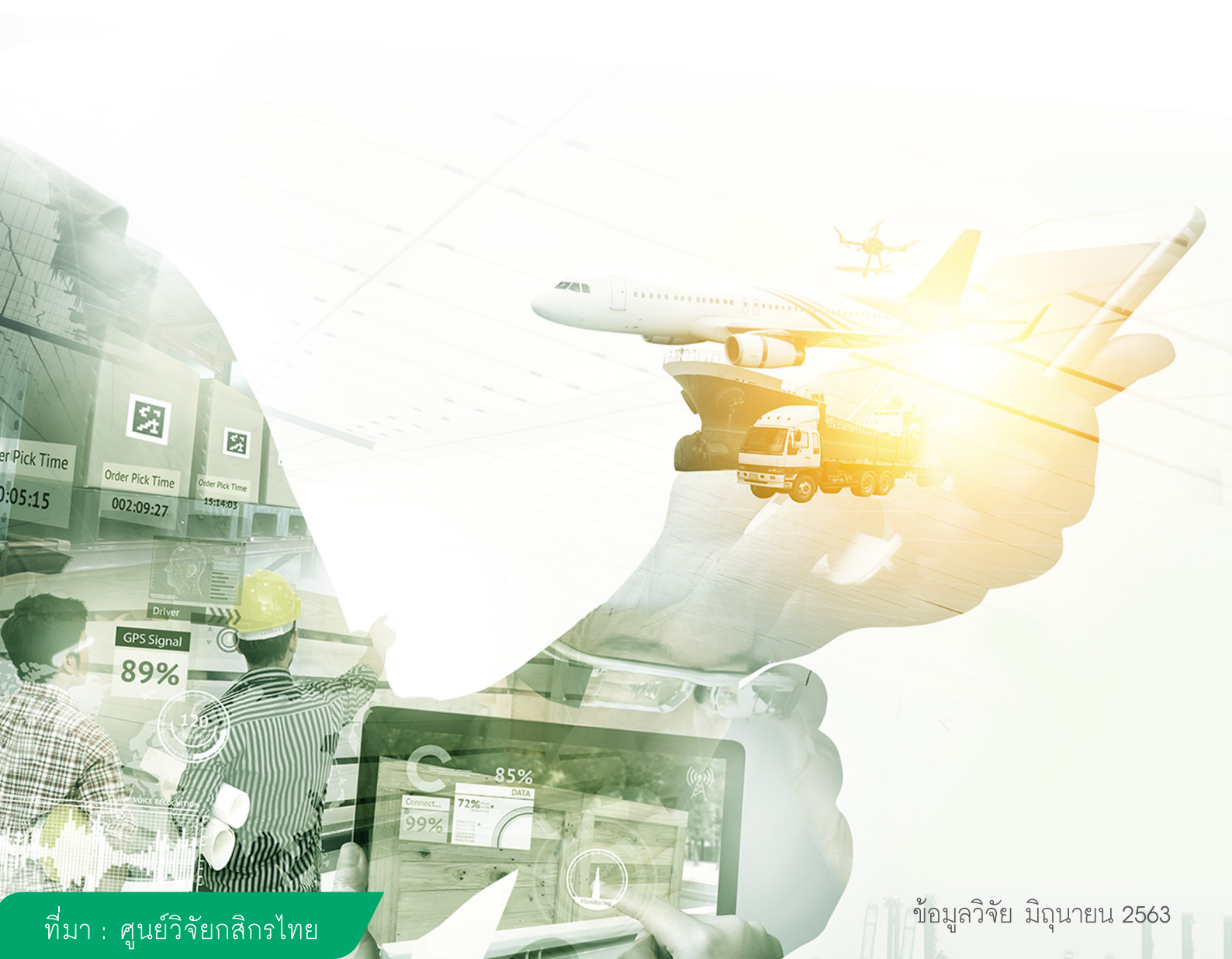

K SME Analysis

CPTPP เรื่องน่ารู้ สำหรับ SME ไทย

7 ประเทศ ที่ให้สัตยาบัน

- ออสเตรเลีย
- แคนาดา
- ญี่ปุ่น
- เม็กซิโก
- นิวซีแลนด์
- สิงคโปร์
- เวียดนาม

ประเด็นร้อนแรงของไทยในเวลานี้คือการพิจารณาเข้าร่วมเจรจาการค้ากับกลุ่ม CPTPP หรือความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership) ซึ่งเป็นความตกลงที่ปรับมาจากความตกลง TPP ที่ก่อนหน้านี้สหรัฐฯ ได้เป็นผู้ผลักดันหลัก แต่ปัจจุบันไม่มีสหรัฐฯ แล้วจึงได้เปลี่ยนชื่อไป จากนั้นการเจรจาที่บรรลุผลจนสามารถบังคับใช้ไปตั้งแต่ 30 ธันวาคม 2561 และเริ่มมีผลผูกพันลดภาษีทันทีในวันที่ 1 มกราคม 2562 โดยเริ่มมีผลบังคับกับประเทศที่ให้สัตยาบันแล้ว 7 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น เม็กซิโก นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ และเวียดนาม ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างรอความพร้อมอีก 4 ประเทศ ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเปรู

2 ประโยชน์ การเป็นสมาชิก CPTPP

- เพิ่มโอกาสส่งออก
- ยกระดับการแข่งขัน

ทำไม CPTPP ถึงมีข้อกังขามากมาย ... นั่นเพราะเป็นความตกลงที่มีการเจรจามากกว่าการค้าเสรี มีมาตรฐานการเจรจาสูงกว่ากรอบการค้าเสรีใดๆ ที่ไทยเคยทำมาอย่างไม่ว่าจะเป็น RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership) หรือความตกลงพหุมิตรทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคที่เป็นกรอบการค้าขนาดใหญ่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ แม้ว่า CPTPP จะมีข้อกำหนดอิงกับหลักปฏิบัติสากล แต่สิ่งเหล่านี้ก็จะเป็นมาตรฐานสำหรับการเจรจาการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศพัฒนาแล้วขนาดใหญ่อย่างสหภาพยุโรป (EU)

สหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร ซึ่งถือเป็นตลาดส่งออกที่มีความสำคัญมาก ดังนั้น ธุรกิจไทยควรทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมไม่ว่าไทยจะตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก CPTPP หรือไม่ ในอนาคตไทยก็คงไม่สามารถเลี่ยงการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับมาตรฐานเหล่านี้ได้ อย่างไรก็ตาม การเป็นสมาชิก CPTPP ก็เอื้อประโยชน์หลายประการ อาทิ

- หากไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิก CPTPP จะเพิ่มโอกาสทางการส่งออกให้แก่ธุรกิจ SME เพิ่มเดิมมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าถึงตลาดแคนาดาและเม็กซิโก ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนตลาดส่งออกของไทยร้อยละ 1.8 ในกลุ่มสินค้ายานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ยาง ผลไม้ และอาหารทะเล รวมทั้งการขยายตลาดในบางสินค้าไปยังประเทศที่เหลือที่จะมีการลดภาษีมากขึ้นจากรอบการค้าเสรีเดิมที่ไทยเคยมี อาทิ ญี่ปุ่น (ไก่ ปลาหมึก หมู) เปรู (รถยนต์ ข้าว น้ำตาล ตู้เย็น) เวียดนาม (ยางนอก ยางรอง) มาเลเซีย (ข้าว)

- ช่วยยกระดับความสามารถในด้านการแข่งขันของไทยให้เร็วขึ้น ผ่านการปรับกระบวนการทางกฎหมายและธุรกิจให้สอดคล้องกับแนวทางของ CPTPP ที่อิงกับเกณฑ์สากลเป็นหลัก และไทยก็ถือได้ว่าสามารถยืนอยู่ในเวทีการแข่งขันเดียวกับประเทศคู่แข่งอย่างเวียดนาม และมาเลเซียที่เป็นสมาชิก CPTPP อยู่แล้ว นอกจากนี้ การที่ไทยยังคงเป็นส่วนหนึ่งของตลาดการค้าและการลงทุนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของโลก ยิ่งทำให้ไทยยังอยู่ในห่วงโซ่การผลิตของนักลงทุนต่างชาติได้ในระยะยาว

4 เรื่อง ต้องปรับรับ CPTPP

- การเปิดตลาดสินค้าและบริการ
- การบังคับใช้ทรัพย์สินทางปัญญา
- การเปิดกว้างการลงทุน
- เปิดกว้างจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

สถานการณ์ล่าสุดคณะกรรมการวิสามัญ (กมธ.) กำลังพิจารณาเดินทางหารือเรื่อง CPTPP เพื่อให้คณะรัฐมนตรี (ครม.) ลงมติเข้าร่วมเจรจาเป็นสมาชิก CPTPP ในเดือนสิงหาคม 2563 ซึ่งกระบวนการหลังจากนี้คงต้องใช้เวลาอีกอย่างน้อย 3-4 ปี โดยต้องผ่านทั้งกฎหมายของไทยและการเจรจากับประเทศสมาชิก CPTPP อีกทั้งถ้าหากถึงเวลาที่ต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิกก็ยังมีห่วงโซ่เวลาให้ทยอยปรับกฎระเบียบในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับข้อกำหนด ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเปิดตลาดสินค้าและบริการ การบังคับใช้สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา การเปิดกว้างด้านการลงทุน และการเปิดกว้างด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ โดยมีหลายประเด็นสำคัญที่อาจมีผลต่อภาคธุรกิจที่ต้องเตรียมพร้อม ดังนี้

- การบังคับใช้มาตรการทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเคร่งครัด เป็นสิ่งที่ภาคธุรกิจต้องตระหนักโดยดำเนินการทุกอย่างให้ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ตราสินค้า ฉลากยา ฉลากสินค้าที่ต้องระบุข้อมูลให้ถูกต้องตามเงื่อนไขลิขสิทธิ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นจุดอ่อนที่ธุรกิจไทยต้องทำความเข้าใจเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก CPTPP มากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับยาและภาคเกษตรกรรม

ประเด็นเรื่องยาอาจไม่เกี่ยวกับธุรกิจ SME โดยตรงนัก แต่มีผลต่อต้นทุนด้านสุขภาพของแรงงาน โดยประเด็นหลักๆ คือ

1) โรคเรื้อรังและโรคร้ายแรงอันตราย แรงงานยังมีโอกาสเข้าถึงยาราคาถูกในกลุ่มยาต้านไวรัสเอดส์ (HIV) ยารักษาโรคมะเร็ง ยาโรคหัวใจ ยาความดัน รวมถึงยาสำคัญใหม่ๆ อย่างวัคซีน COVID-19 ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แม้ว่ายาในกลุ่มนี้ยังได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตร แต่รัฐบาลไทยก็ยังสามารถขอทำการผลิตได้ในราคาต่ำลงโดยไม่ขัดกับเงื่อนไข CPTPP ด้วยเหตุผลความจำเป็นด้านสาธารณสุขของประเทศที่ยังเปิดช่องให้ประเทศสมาชิกประกาศใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิ (Compulsory Licensing: CL) เหนือสิทธิบัตรยาได้เหมือนเดิม ตามกติกาที่ผูกพันกับ WTO ภายใต้ TRIPs (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights)

2) การเข้าถึงยาสามัญ (Generic Drugs) มีความเสี่ยงที่จะมีราคาสูงขึ้น อาทิ ยาแก้ปวดหัว ยารักษาโรคทั่วไป ที่ปัจจุบันไทยสามารถนำเข้าหรือผลิตและจำหน่ายได้ในราคาต่ำเนื่องจากสิทธิบัตรหมดอายุแล้ว แต่ภายใต้ข้อกำหนดของ CPTPP ที่ผูกโยงระบบการขึ้นทะเบียนยากับระบบสิทธิบัตรเข้าด้วยกัน (Patent Linkage) ที่เปิดช่องให้เกิดการผูกขาดสิทธิบัตรยาแบบต่อเนื่อง (Ever-greening Patent) สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ผู้ป่วยเสียโอกาสการเข้าถึงยาใหม่ๆ ในราคาถูก

SME ที่อยู่ในธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับสินค้าเกษตร ต้องทำความเข้าใจกับแนวทาง CPTPP ที่เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน

1) ผู้ที่พัฒนาพันธุ์พืชใหม่ขึ้นมาและนำไปจดคุ้มครองพันธุ์ใหม่ จะได้รับการคุ้มครองและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้งานพันธุ์พืชตามอนุสัญญาอุโปฟ 1991 (UPOV 1991 หรือ The International Union for the Protection of New Varieties of Plants) ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่ไทยต้องปรับกฎหมายให้สอดคล้องและเข้าร่วมตามเงื่อนไขของ CPTPP

2) เกษตรกรที่เป็นผู้ใช้เมล็ดพันธุ์นำมาปลูกและนำผลผลิตไปจำหน่ายต้องปรับตัวหลายด้าน กล่าวคือ 2.1) กรณีเกษตรกรรายย่อยที่ใช้พืชพื้นเมือง พืชป่า หรือเพาะพันธุ์พืชส่งต่อกันมารุ่นต่อรุ่นสามารถใช้วิถีชีวิตได้อย่างปกติไม่ต้องปรับตัวอะไรมากนัก 2.2) กรณีเกษตรกรรายใหญ่ที่ใช้เมล็ดพันธุ์พืชชนิดใหม่หรือเมล็ดพันธุ์ที่มีการพัฒนาสายพันธุ์อยู่ตลอดเวลาอาจต้องทำความเข้าใจเรื่องการคุ้มครองพันธุ์พืช หากเป็นพืชพันธุ์ที่มีลิขสิทธิ์การจะนำมาปลูกเพื่อการพาณิชย์อาจต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อย่างเคร่งครัด

- SME ไทยต้องเตรียมแข่งขันกับต่างชาติในการประมูลโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยความตกลง CPTPP กำหนดให้ภาครัฐต้องอนุญาตให้บริษัทต่างชาติเข้าร่วมประมูลโครงการจัดซื้อจัดจ้างได้ตั้งแต่โครงการขนาดใหญ่ไปจนถึงขนาดเล็กในระดับท้องถิ่น โดยธุรกิจ SME รายค่อนข้างเล็กไม่น่ากังวลเพราะทางการไทยสามารถกำหนดมูลค่าโครงการขั้นต่ำ (Thresholds) ของการเปิดเสรีได้ แต่ SME ขนาดกลางถึงใหญ่คงต้องเตรียมปรับตัวรับ

กับคู่แข่งที่จะเข้ามา จะเห็นได้จากตัวอย่างของประเทศมาเลเซียที่มีช่วงเวลาการปรับตัวได้ถึง 10 ปี สำหรับโครงการเกี่ยวกับสินค้าและบริการ โดยเริ่มจากในปีแรกเปิดให้ต่างชาติสามารถเข้ามาประมูลโครงการที่มีมูลค่าตั้งแต่ 2.0 ล้านดอลลาร์ฯ จากนั้นจึงค่อยๆ เปิดให้เข้ามาประมูลในโครงการขนาดเล็กได้มากขึ้น โดยตั้งแต่ปีที่ 10 เป็นต้นไป ต่างชาติเข้าร่วมได้ในโครงการที่มีมูลค่าตั้งแต่ 0.15 ล้านดอลลาร์ฯ สำหรับการประมูลโครงการก่อสร้างในปีแรกต่างชาติเข้าร่วมประมูลโครงการที่มีมูลค่าตั้งแต่ 63 ล้านดอลลาร์ฯ ททยลดลงเรื่อยๆ จนในปีที่ 21 ขึ้นไปเข้าร่วมประมูลโครงการที่มีมูลค่าตั้งแต่ 14 ล้านดอลลาร์ฯ ขณะที่เวียดนามการประมูลโครงการเกี่ยวกับสินค้าและบริการมีระยะเวลาปรับตัวนานถึง 26 ปี และสำหรับการประมูลโครงการก่อสร้างมีเวลาปรับตัว 21 ปี

- การปรับมาตรฐานในประเทศให้เข้ากับเกณฑ์สากลล้วนเป็นต้นทุนของภาคธุรกิจภาพรวม อาทิ มาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมทั้งการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมบนบก ทางน้ำ ทางอากาศอันต้องสอดคล้องกับหลายหลักปฏิบัติสากลโดยอาจมีต้นทุนในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางธุรกิจให้ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และโดยเฉพาะมาตรฐานแรงงานที่ต้องสอดคล้องกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) ที่ต้องปรับกฎหมายไทยเพื่อให้แรงงานต่างด้าวมีสิทธิในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน ทำให้มีสิทธิต่อรองผลประโยชน์จากนายจ้างได้มากขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่านายจ้างมีต้นทุนในการดูแลสวัสดิภาพของแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้นตามมา

โดยสรุป ในระยะข้างหน้าไม่ว่าไทยจะเข้าร่วมสมาชิก CPTPP หรือไม่ การยกระดับการทำธุรกิจให้อิงกับกฎระเบียบสากลทั้งการให้ความสำคัญกับสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา มาตรฐานแรงงาน มาตรฐานสิ่งแวดล้อม นับเป็นเรื่องสำคัญที่เอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของไทยในระยะยาว ลดประเด็นการกีดกันทางการค้าที่ประเทศพัฒนาแล้วมักหยิบยกขึ้นมาใช้อยู่บ่อยครั้ง

อัปเดตเทรนด์ความรู้ธุรกิจไม่รู้จบ
ทุกที่ทุกเวลา ได้ที่

